

05

Învățarea este autodirecționată

Învățarea se produce mai ușor atunci când mintea celui care învață este activă, când cel care învață își planifică, monitorizează și evaluează propria învățare și când acesta recunoaște că este principalul responsabil pentru propria învățare. Astfel, predarea trebuie să se bazeze pe cunoașterea celui care învață și să ofere acestuia oportunități de a-și planifica, de a autoevalua și de a reflecta asupra propriei învățări (CDA, 2020).

Repere teoretice

Conceptul a fost enunțat de către Paris și Paris (2001), conform cărora învățarea autodirecționată este un proces activ, constructiv, în care educabilii nu doar își planifică, monitorizează și reglementează propriul proces de învățare, ci îl și canalizează spre atingerea obiectivelor propuse. Studenții sunt implicați cognitiv atunci când primesc sarcini, proiecte și probleme care se bazează sau pornesc de la întrebări deductive (Paris și Paris, 2001). Csikszentmihalyi (1990) a afirmat că „aceste tipuri de sarcini favorizează un nivel de implicare, numit stare de «flux», care presupune ca: abilitățile și sarcinile primite să fie aliniate, să fie la un nivel suficient de ridicat, feedbackul să fie imediat și cât mai cuprinzător, iar activitatea să fie direcționată spre atingerea obiectivului stabilit și să permită studenților un simț al controlului.”

Un alt pas important în procesul de interiorizare a principiului este autoevaluarea. Acesta cuprinde toate cele trei aspecte ale învățării autodirecționate: cognitiv, motivațional și afectiv (Paris și Paris, 2001). Studenții nu aplică și nu dobândesc abilități de

autoreglare în învățare doar prin simpla implicare în învățare autodirecționată, ci au nevoie de instruire suplimentară sau suport instructiv (Kostons et al., 2012). În procesul de responsabilizare a studenților pentru propria învățare, autoevaluarea poate aduce contribuții considerabile. Există trei modalități prin care studenții învață și dezvoltă abilități de învățare autodirecționată: (în mod indirect) prin intermediul experiențelor de zi cu zi, (în mod direct) prin instrucțiuni explicite și prin punerea în practică, adică prin implicarea în sarcini didactice care necesită autoreglare (situații în care autoreglarea este strâns legată de caracteristicile sarcinii) (Paris și Paris, 2001). Pentru a dezvolta capacitatea de autodirijare a studentului, cadrul didactic trebuie să-l ajute să își dezvolte capacități cognitive și metacognitive de control și reglare a stărilor afective și a motivației, precum și care să-i permită să proceseze activ informațiile, să le interiorizeze, să-și planifice și să-și reglementeze propriile activități de învățare (McCombs și Whisler, 1989).

Exemple de practică didactică

Utilizarea învățării bazate pe proiecte este o bună modalitatea de a-i implica activ pe studenți, de a-i determina să colaboreze efectiv (fiecare are sarcini bine individualizate) cu colegii de proiect, de a-i pune în situația de a lua uneori decizii și de a-și construi singuri cunoștințele. De obicei, astfel de activități sunt însoțite și de jurnale de învățare (cu sau fără fotografii), în care studenții trebuie să noteze, pe scurt, cum și-au proiectat/organizat activitățile de care sunt responsabili, dificultățile sau reușitele experiențelor de învățare, factorii interni/externi care au influențat experiențele respective și, nu în ultimul rând, felul în care au rezolvat situațiile-problemă). În acest fel, rezolvând sarcinile care le revin, studenții dobândesc cunoștințe și diverse competențe transversale, iar reflectând asupra modului în care au acționat pot conștientiza și își pot clarifica anumite aspecte legate de propriul stil/mod de învățare.

(Lector univ. dr. Ana-Maria Radu-Pop)

La disciplina Pedagogie II, în prima întâlnire la seminar, după prezentarea tematicii, am prezentat studenților sarcinile de îndeplinit pentru a fi evaluați pe parcursul semestrului respectiv. În cea de-a doua întâlnire, pe o fișă individuală, fiecare student a notat următoarele: 1. Date personale: nume, prenume, facultate, an de studiu, grupa din care face parte; 2. Nota pe care îmi propun să o obțin la seminarul de Pedagogie II. 3. Ce voi face pentru a obține nota propusă (concret obiectivele pe care și le propun)? 4. Cum voi ști că am realizat ceea ce mi-am propus (modalități de autoevaluare utilizate)? 5. Ce fac dacă nu am realizat cele propuse? 6. Nota obținută 7. Ce ar trebui să îmbunătățesc în felul în care abordez învățarea? La jumătatea semestrului, studenții au completat gradul de realizare a obiectivelor și toate rubricile care se potriveau nivelului de învățare (realizare a sarcinilor) la care au ajuns până în acel moment. La finele semestrului, studenții au completat din nou fișa și au comparat-o cu prima variantă completată. Prin acest demers, am observat o motivație mai puternică pentru optimizarea sarcinilor și o conștientizare mai bună a responsabilității pe care studenții o au în propria formare.

(Lector univ. dr. Carmen ȚÎRU)

Listă de verificare a respectării principiului

- Am prevăzut activități individuale/de echipă cu tematică la alegere, cu termen ferm, cu posibilitatea ca studenții să-și aleagă sau să-și caute bibliografie suplimentară etc.?
- În cazul în care activitatea propusă are un grad mai mare de complexitate și se desfășoară pe o perioadă mai mare de timp, am prevăzut o verificare intermediară/verificări intermediare (milestones)?
- Am prevăzut activități de învățare care să ofere studentului oportunități de a se evalua/de a evalua activitatea altor colegi?
- Am prevăzut evaluări formative pentru a putea discuta pe baza acestora despre un plan de învățare personalizat?
- Am prevăzut activități de învățare care să ofere studentului oportunități de a reflecta asupra propriei învățări?
- Am avut în vedere elaborarea unui jurnal de învățare de către studenți? Am alocat timp pentru discutarea/interpretarea împreună cu studenții a conținutului rezultat?
- Am identificat concursuri/competiții/colocvii la care studenții pot participa? Am alocat timp pentru consultații în eventualitatea participării unora dintre ei la astfel de evenimente?

Bibliografie

Centrul de dezvoltare academică. (2020). *Procesul de învățământ în UVT: o viziune pentru asigurarea calității educației universitare propunere pentru consultarea publică a comunității academice versiunea a II-a, revizuită în urma primei runde de consultare publică ce a avut loc în perioada septembrie – octombrie 2019*. <https://cda.uvt.ro/wp-content/uploads/2020/08/UVT-teaching-learning-brand-document-extins-de-prezentare.pdf>

Kostons, D., Van Gog, T., & Paas, F. (2012). Training self-assessment and task-selection skills: A cognitive approach to improving self-regulated learning. *Learning and Instruction*, 22(2), 121-132.

McCombs, B. L., & Whisler, J. S. (1989). The role of affective variables in autonomous learning. *Educational Psychologist*, 24(3), 277-306.

Paris, S. G., & Paris, A. H. (2001). Classroom applications of research on self-regulated learning. *Educational Psychologist*, 36(2), 89-101.